

GAZETA MŁYNARSKA.

CZASOPISMO

poświęcone interesom młynarstwa i handlowi zbożowemu.

Wychodzi raz na miesiąc.

Głoszenia oblicza się najtaniej.

REDAKCJA i ADMINISTRACJA
W KRAKOWIE
ulica Grodzka — Nr. 59.

Manuskryptów nie zwraca się.

Cena pojedynczego egzemplarza 20 centów.

Od wydawnictwa.

Upraszamy Szanownych odbiorców o łaskawe rozpoznanie naszego pisma.

Przedpłata wynosi:

w miejscu:

Rocznie z przesyłką do domu . . . . . 2 złr.

Z przesyłką i na prowincyi:

Rocznie . . . . . 2 złr.

Pieniądze najdogodniej przesyłać przekazem pocztowym wprost bez pośrednictwa, pod adresem: „Administracja Gazety Młynarskiej“, Kraków.

W Warszawie przyjmuje przedpłatę, która wynosi rocznie 2 Rls, p. Franciszek Schmelcer, przy ulicy Twardej Nr. 6.

Administracja „Gazety Młynarskiej“.

Produkcya mąki w Węgrzech i zagranicą.

Już sam materiał surowy, którym młyny austriackie rozporządzać mogą, zmusza je do fabrykowania lepszych gatunków mąki, a różniczkowanie tych rozmaitych odmian wskutek żywej konkurencji sprawiło, że każdy rodzaj mąki gdzieindziej najlepszy pokup znajdował. Póki jeszcze na polu handlu mąką, Austria nie miała żadnego poważnego współzawodnika, miał każdy prawie gatunek mąki swój sezon i swój teren; dawało to wprawdzie według lat rozmaite, ale zawsze dobre zyski.

W miarę powstawania wielkich młynów za granicami monarchii i ceł ochronnych, któremi niektóre państwa się obwarowały, zmieniły się znacznie te stosunki. Młyny zagraniczne starały się nasamprzód zaspokoić zupełnie miejscowe potrzeby, by import zupełnie wykluczyć, a nadmiar produkcji eksportowały w pobliskie okolice. Wskutek tego, średnie gatunki mąki austriackiej już nie miały tam pola odbytu, bo młyny tamtejsze mimo różnicy w cenie materiału surowego, dawały mąkę równie dobrą taniej, niż austriackie, dzięki zmniejszonym kosztom produkcji. — Przyczyny tej taniości nie trzeba szukać w niskiej cenie pracy ludzkiej, ale w uproszczeniu całego procederu, który pozwalał przy równym nakładzie kapitału i pracy, w równym czasie, więcej produkować. Jak najwięcej pracy maszynowej, jak najmniej ręcznej, oto hasło tych młynów.

Nie mówimy już o tem, że zagranicą nie pochłaniają budynki pod młyny takich bajec-

nych sum, jak u nas. Mąki dobrej austriackiej tam tylko poszukują, gdzie oświata i dobrobyt wysoko stoi. Może tu dobrobyt nawet więcej potrzebny, niż oświata, bo np. Ameryka południowa konsumuje bardzo dużo najlepszej mąki. Te właśnie gatunki tworzą artykuł forsowny austriackich młynów, bo naprzód młyny zagraniczne nie mogą tak łatwo otrzymać odpowiedniego materiału surowego, dalej każdy kraj konsumuje stosunkowo mało tej mąki, a są one od siebie tak odległe, że o bezpośrednich handlowych stosunkach nawet mówić nie można. Szczęśliwy zbieg tych dwu warunków zapewnił na tym polu Austrii hegemonię, której tak łatwo usunąć nie można, ale wysokie cła zaprowadzone wszędzie prawie, zmniejszyły znacznie wywóz mąki austr. Cła i fałszowanie mąki austriackiej lichymi zagranicznymi gatunkami sprowadziły to przesilenie, z którym obecnie nasze młynarstwo walczy. Nie jest ono atoli pierwszym, nie będzie ostatnim, stanowi tylko peryodycznie działający czynnik, z którym tak jak z każdym innym rachować się należy.

Na przesilenie i upadek krajowego młynarstwa każdy da nam dobrą radę: Oszczędzać! Oszczędzać! i wskaże nam mnóstwo sposobności i przedmiotów przy którychby, jeśli się kto gwałtem uprze, kilka centów mniej wydać można. Nie chcemy atoli za tymi zajętkami się uganiać, a raczej poruszać kwestyę istotnie bardzo ważną, więcej organiczną i zasadniczą niż ta doraźna korzyść z chwilowej oszczędności.

Mamy tu na myśli uproszczenie procesu mielniczego, bez zmiany jakości mąki.

Czas już najwyższy nauczyć się tego od naszych sąsiadów, którzy od nas tyle się nauczyli. Studyjmy ich metody, zastosowujmy je do naszych stosunków, wystąpmy raz przeciw sami jako zwycięzki czynnik konkurencji.

Jedyną do tego drogą jest zmniejszenie kosztów produkcji przez uproszczenie strony technicznej.

Jako przykład, co na tej drodze osiągnąć można, podajemy naszym szanownym czytelnikom opis młynu, obliczonego na wyrób najlepszych gatunków mąki, wystawionego niedawno przez znaną londyńską firmę: Hunter i Martens, który jeden z naszych współpracowników miał sposobność dokładnie poznać.

Młyn ma długości 19.5 M, szerokości 9.5 M, i trzy piętra. W ruchu jest 14 walców z amerykańskim popędem rzemiennym, 31 centryfug Smith'a, 3 cylindry starej konstrukcji, 8 maszyn do czyszczenia gryziku i dunstu, i 2 ko-

lektory na kurzawę, kamieni zupełnie niema. Maszyna parowa pracuje z siłą 90 koni.

Młyn ten produkuje na godzinę 9 worów mąki, wypada więc na konia i dobę 350 kg. Śrutuje się 7 razy, grysy tak samo się czyści jak u nas, grysy grube wymiela się.

Wszystko od zasilania walców do wysypywania gotowej mąki w wory odbywa się automatycznie.

Obsługa młynu składa się z maszynisty, 2 palaczy, młynarza starszego i 3 robotników na dzień, a 3 na noc. Koszta na 100 kg. mąki wynoszą 1 1/3 szylinga. Nie możemy jednak tej ostatniej cyfry wprost z naszymi krajowymi kosztami porównać, bo potrzeba by ją dopiero wedle naszych cen materiałów surowych i ludzkiej pracy obliczyć.

W każdym razie atoli przez użycie maszyn automatycznie działających możemy znacznie obniżyć kosztą produkcji i dla tego zwracamy na to uwagę naszych postępowych młynarzy.

OPIS TURBIN

z fabryki

GANZA i SPÓŁKI
W BUDAPESZCIE.

Turbiny, które firma Ganz i Sp. buduje, wykonywa ona, co się tyczy szufelkowania i sposobu ich działania, albo według systemu Jonvala, lub też Girard'a, stosownie do wymagań rozporządzałnej siły wodnej; konstrukcja takowych wykazuje następujące szczególności.

A). Turbiny z pionową osią i poziomem kołem biegowym i pokierującym.

(Figura I).

Tych używa się we wszystkich tych razach, gdy do dyspozycji będący spadek wody roboczej nie jest za wielki, a zarazem pożądaną, możliwie wielką ilość obrotów turbiny.

Przy tem z zasady usunięto fundamentowanie na dnie dolnej młynówki, a korzyść tej konstrukcji leży w tem, że kosztowne fundamentowanie w dolnej młynówce odpada, i że możliwość podmulenia takich fundamentów zostaje wykluczona.

Fundament uskutecznia się z połączenia legarów drewnianych, lub też tregerów żelaznych, w które się wkłada koło pokierujące (Leitrad). Piasta tego koła pokierującego, stanowi dolną panczkę wału turbiny, którą formują 3 do 6 klocków z najtwardszego drzewa amerykańskiego zwanego Pockholz, dające się

śrubami dokładnie zestawić. — Smarowanie tych panewek uskutecznia woda przyplływająca na wał turbinowy dziurką w rurze ochronnej. Koło biegunowe (Laufrad) i wał turbiny, dźwiga na tymże samym wale umocowany dzwon, którego spodnia płaszczyna wykonana z twardej leizny, (Hartguss) porusza się na pierścieniu z fosforanbronzu. — Buksa, w której się znajduje ten pierścień, otoczona jest poziomą czarką, czyli miseczką, którą się napełnia oliwą, aby płaszczyny trące znajdowały się zawsze pod oliwą. — Przez to osiąga się tę znaczną korzyść, iż znaczne ciśnienie na płaszczynach panewek, pochodzące od ciśnienia wody na koło biegowe, i od wagi tego koła i wału turbinowego, jakoteż od wagi na tem wale osadzonego trybu, podziela się na znaczną powierzchnię, tak, iż ciśnienie na panewkę, na jednostce jej powierzchni nie przekracza granicy przez doświadczenie jako dopuszczalną uznanej, przez co grzanie się czopu turbiny jest zupełnie usunięte, tem bardziej nam się tak przedstawia, iż płaszczyny dźwigające znajdują się zawsze w oliwie.

Dalszą korzyścią (fig. 2), która ta konstrukcja daje, jest, że czop dzwonowy (Glockenzapfen) jest każdego czasu dostępny i łatwy do kontrolowania, i że sama konstrukcja jest tak dalece pojedynczą, iż ją

niebawem każdy zrozumie. — Przerwy w ruchu z powodu grzania co się przy turbinach z pustymi wałami dość często zdarza, przy tej konstrukcji są zupełnie wykluczone.

Konstrukcji regulatorów turbiny Girarda przewodniczyła przedewszystkiem myśl, aby skoro z powodu braku wody nie można napełniać turbiny całkowicie, zamknięcie tych kanalików pokierujących, których się nie napełnia, było tak szczelne, żeby przez nie absolutnie żadna woda nie uchodziła, bo jest to kwestya nader wielkiej wagi, aby przy małym wodostanie, wszystką wodę do pędzenia turbiny zużytkować. Temu zadaniu w małym tylko stopniu odpowiadały dotychczasowe regulatory, gdyż niemal wspólnym błędem wszystkich czasów była nieszczelność i niedokładność.

Przy regulatorze według patentu *Guldena*, przez *Ganza i Sp.* nazywanym, usunięto ten błąd gdyż zamknięcie nie napełnianych kanalików pokierujących wykonywują kłapy, które sąw zupełnie równo obrobioną dolnią płaszczyną, na gładko otoczonej powierzchni koła pokierującego, tworzą zupełnie szczelne zamknięcie dla wody. — Indykator od którego regulowanie w ruch się wprowadza, pokazuje zarazem, ile kłap w turbinie jest otwartych a ile zamkniętych, tak, iż zawsze się ma przed sobą dokładne przedstawienie stopnia napełnienia.

Przy mniejszych spadkach, aż do 3 metrów, używa się zwykle otwartej skrzyni wodnej, przy większych spadkach zas, zamkniętej

uproszcza jego montowanie na miejscu, i uniemożliwia powstanie przerw w ruchu, z powodu osadzania się pojedynczych części fundamentów. Wodę roboczą doprowadza się tu syfonami; a regulowanie jest tego rodzaju, że i tutaj wszelka strata wody jest wykluczona, i nawet najmniejsza ilość z największą korzyścią może być zużytkowana, i że indykator zawsze pokazuje stopień napełnienia koła dokładnie.

Firma *Ganz i Sp.* posiadająca najchlubniejsze świadectwa za wykonane turbiny, gotowa każdego czasu do wypracowania projektów i kosztorysów, na podstawie otrzymanych dat, dotyczących stosunków wodnych, a mimo tego, iż konstrukcja turbin *Ganza i Sp.* jak

najstaranniej, i jak najmniejszej przeprowadzanej bywa, fabryka wytrzymuje pod każdym względem konkurencyą.

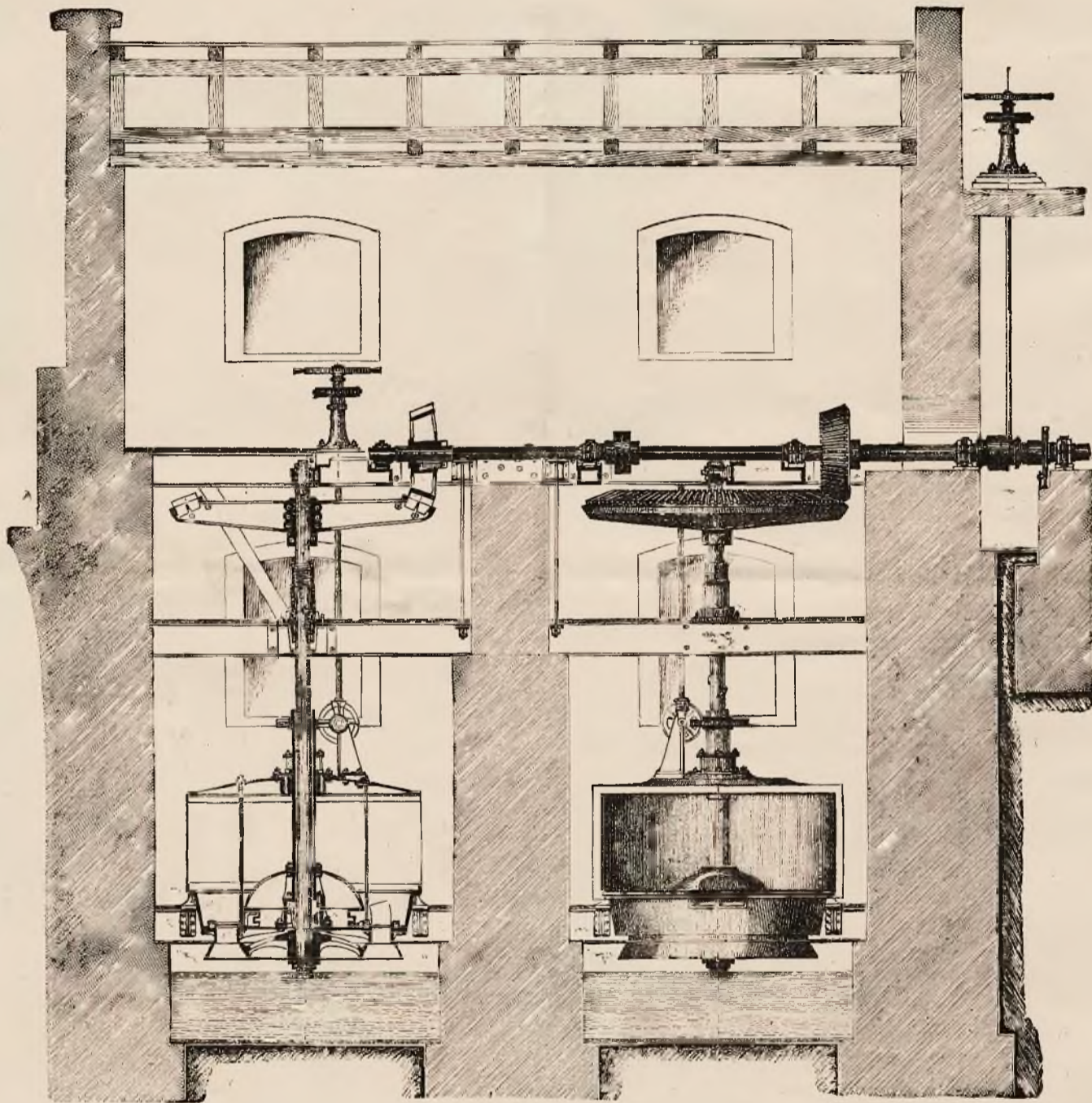

Figura 1.

skrzyni, do której wodę się przeprowadza, albo murowanym kanałem, albo syfonami. — Wszelkie części turbin, są jak najdokładniej obliczone i wykonane.

B). Turbiny z poziomym wałem i pionowym kołem biegowym, przy tylko częściowym napełnianiu.

Na bardzo wielkich spadkach, przy stosunkowo małej ilości wody, gdzie by przy używaniu powyżej opisanych konstrukcji, osiągnięto za nadto wielką ilość obrotów, używa się turbin z poziomym wałem i pionowym kołem biegowym (fig. 3), przy częściowym tylko napełnianiu, które tak są urządzone, że motor znajduje się na stałej płycie fundamentowej, i już w fabryce może być zupełnie zestawionym, co

Łuskacz systemu Tilla.

W interesie młynarzy musimy podnieść tu sprawę, nie piekącą wprawdzie, ale bądź co bądź odbijającą się głośniejszym echem w sferach interesowanych.

Mówimy tu o łuskaczu Tilla.

W przeszłym roku miał p. Till w stowarzyszeniu «*Gewerbe-Verein*» w Wiedniu, swój wiekopomny odczyt, w którym jasno jak na dłoni dowodził, że obecna technika młynarska w Austrii, nie umie zużytkować warstwy glutenu w zbożu i przez to wyrządza naszemu gospodarstwu społecznemu szkodę 160 milionów złr.

Wykład p. Tilla wprowadził słuchaczy na-

samprzód w zdumienie, potem w śmiech, samemu zaś pomysłowemu prelegentowi zapewnił gruntowny, dostatni blamaz.

Nie obchodzi nas to wprawdzie, że pan Till, tak się przerachował, bo to wreszcie jego sprawa, ale dziwi nas niepomiernie, że człowiek, występujący tak śmiało i publicznie jako fachowiec, aspirant na katedrę w wymarżonym przez siebie uniwersytecie młynarskim, nie wie, że gluten w sprawie trawienia, bardzo mało znaczącą rolę odgrywa.

Czyż wiadomości p. Tilla od czasów Liebiga nie postąpiły naprzód, czy jestto zaślepienie zagorzałego doktrynera, czy też wreszcie objaśni nam te «naukowe» wywody Tilla to, że sam wynalazł łuskacz do zboża.

Młynarze, choć nie tak uczeni jak p. Till, ocenili całą doniosłość jego wynalazku; panowie Polsterer, Dornau, zapewnił mu premię 10,000 złr., gdy wykona wskazaną przez nich próbę, a p. Till zamiast próby łuskacza, wyłuszczał tylko dalej wszystkie zalety swego przyrządu, i zachęcał do kupna.

Nie mówiąc już zupełnie o zasadzie z gruntu błędnej, na której Till swe rozumowanie opiera, postąpił on sobie w najwyższym stopniu nietaktownie i niepatryotycznie, rzucając na tak poważną gałąź przemysłu jak młynarstwo, podejrzenie, tak niczem nieuzasadnione, tak lekkomyślne, tak pozbawione wszelkiej realnej podstawy.

Chodziło p. Tillowi o reklamę dla swej maszyny, ale to przecież zbyt błahy powód, by drugich o głupotę oskarżać.

Reklama tak drastycznymi środkami prowadzona, poskutkowała, ale rezultat dla Tilla pomyslnym nie był.

Stowarzyszenie młynarzy poddało próbom produkcję mąki za pomocą łuskacza, ale rok już mija a jakoś nie slychać o wyniku.

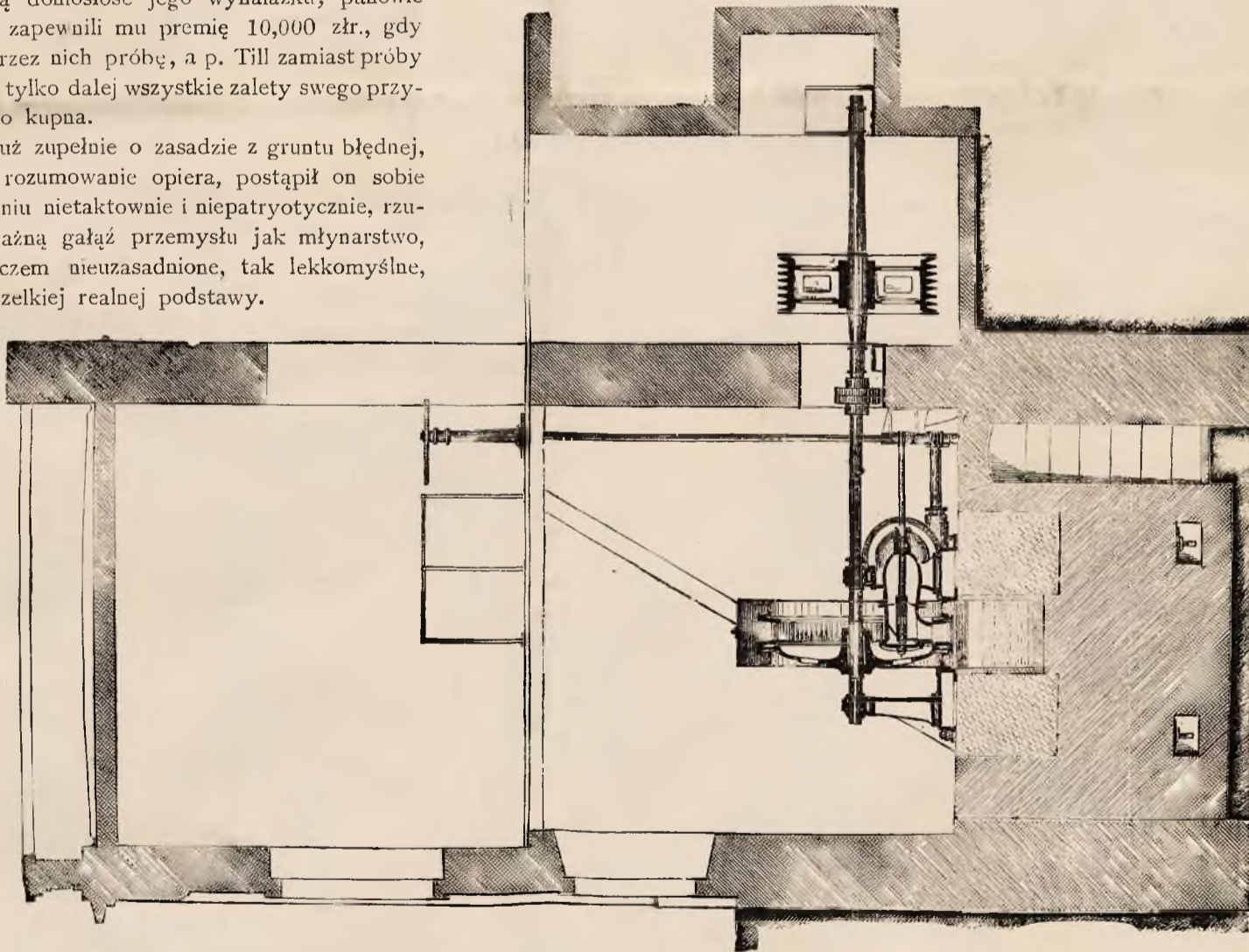
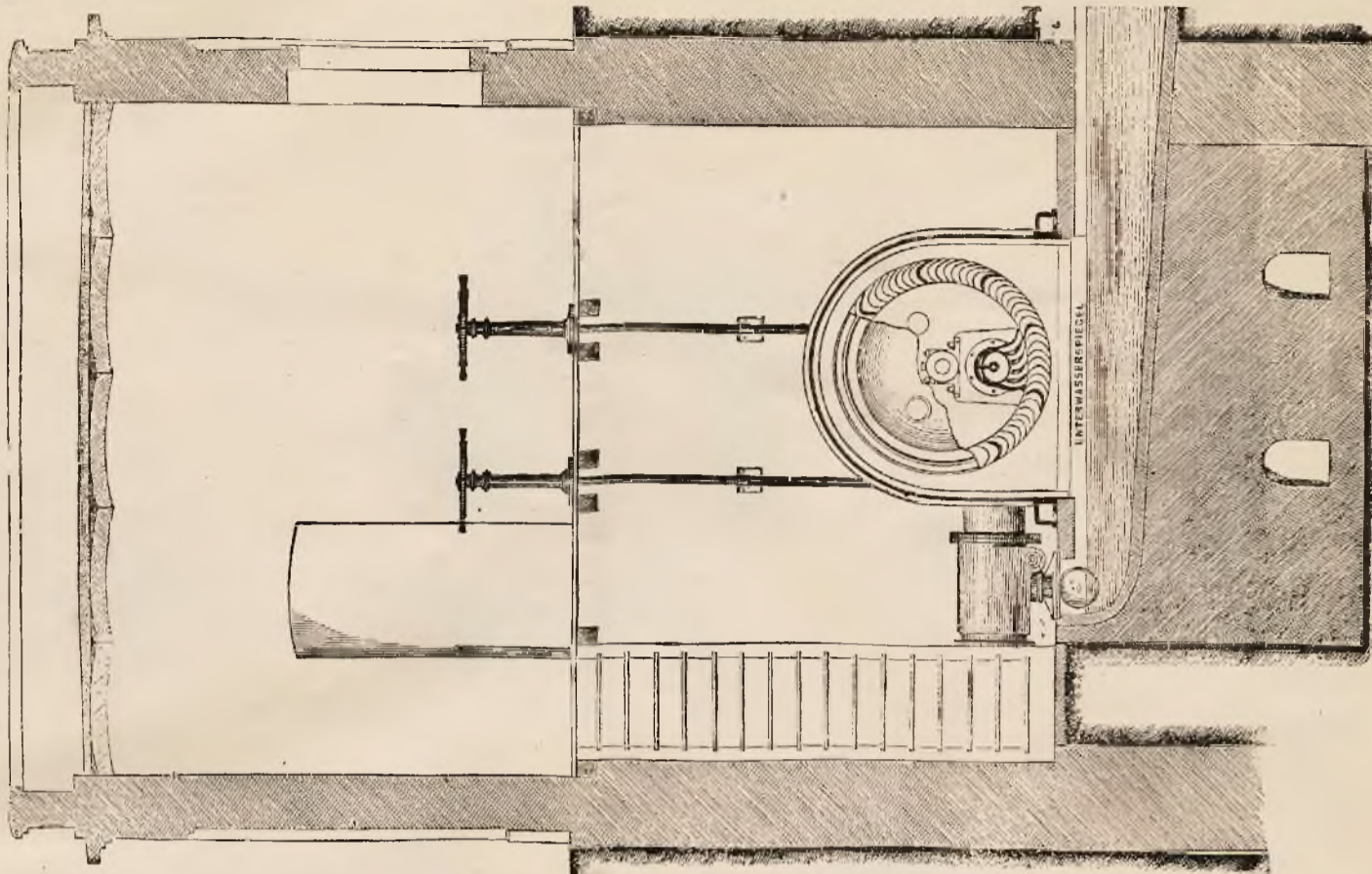
Tak samo firma Ganz i Spółka, która ofiarowała się do przeprowadzenia całej seryi doświadczeń z łuskaczem, milczy jak zaklęta.

Wszyscy nawet przyznać się nie chcą, że w coś podobnego choć chwilę wierzyli. Tilla to atoli nic a nic nie obchodzi, propaguje on dalej swą myśl, ale już w inny sposób.

Przed rokiem twierdził, że młynarze, przeto, że nie korzystają z warstwy glutenu, tracą 160,000,000 złr. rocznie, teraz czytamy: «silne łuszczenie, które t. z. warstwę glutenu oddala, nie odbiera zupełnie mące glutenu, bo jak wiadomo, warstwa glutenowa nie zawiera glutenu».

Nie podleść, to przeskoczyć, byle tylko sprzedać.

Jako ilustrację charakteryzującą wybornie sposób postępowania pana Tilla, dodajemy jeszcze, że przed kilku dniami wyczytaliśmy w jednej z fachowych niemieckich młynar-

W przeciągu roku przenicował p. Till swe zapatrywania w sposób istotnie mistrzowski; dawniej mieliśmy kupować jego maszyny dla tego, że warstwę glutenu pozostawia, teraz mówi wprawdzie Till, że jego łuskacz oddala warstwę glutenową zupełnie, ale mimo to znów do kupna zachęca!

skich gazet, obok artykułu, w którym sam Till pod niebiosą wynosi swój wynalazek, lakoniczny anons:

«Jest do sprzedania 7 oryginalnych łuskaczy Tilla po cenie 120 złr., z powodu zmian zarządzonych w młynie. Sapienti sat!

Turbiny (systemu Haaga).

Do najbardziej ulepszonych motorów hydraulicznych należy bezwątpliwie turbina systemu Haaga, która rzeczywiście szerokiego w świecie nabrała rozgłosu (patrz fig. 4).

Turbiny te wyszczególniają się korzystnie tem od innych systemów, że ustawienie skutek małych rozmiarów jest łatwe, następnie, że fabryka zupełnie ustawione dostarcza, a wreszcie, że przy ruchu nie zachodzą przerwy, z powodu, że zanieczyszczenia wody, (jak liście, trawa i td.) jak również i szwirz (Grundcis) się nie osadzają. Osiąga się to głównie w ten sposób, że wielkie kierownice, które przy innych turbinach są bardzo skomplikowane tu przez odpowiednie urządzenie części doprowadzających wodę są zastąpione.

Podział koła turbinowego ułatwia regulowanie tejże i przy całkowitem napełnieniu znosi ciśnienie czopowe (Zapfendruck).

Skutek użyteczny odpowiada w zupełności najlepszym równoczesnym motorom wodnym, czego próby dynamometryczne (Bremsproben) wykonane przez ludzi fachowych nieinteresowanych stwierdzają.

Przy tych turbinach zwraca się szczególniejszą uwagę na korzyści następujące:

- 1) Drogie budowy wodne jak komórki turbinowe są zbyteczne.
- 2) Przenoszenie ruchu jest proste, liczba bowiem obrotów jest stosunkowo wielka, wskutek czego koszt urządzenia transmisyi są mniejsze i zaoszczędza się w porównaniu z innymi motorami wodnymi około 5%.
- 3) Twałość jest większa niż przy turbinach innych systemów. Uszkodzenia nie występują przy tej turbinie nawet wtedy, gdy kamienie lub kawałki drzewa się do niej dostały, powstają one bowiem, że turbina się zatrzymuje, a przez odpowiednie urządzenie drzwiczek w komorze turbinowej, zostają z łatwością usunięte.
- 4) Smarowanie czopa stopowego odpada, ponieważ forma i urządzenie czopa jest tego rodzaju, że następuje smarowanie wodą.
- 5) Również zużycie jest minimalne, gdyż turbiny, które od roku 1872 są w ruchu nie wymagały czopa nowego, i nie potrzebowały smarowania ani żadnych reperacji.

Szczególnie w Europie doznały te turbiny ogromnego rozgłosu i znalazły w krótkim czasie większe zastosowanie w praktyce niż najlepsze turbiny nowoczesne.

Turbin tych dostarcza fabryka w 10 różnych rozmiarach o sile koni $\frac{1}{10}$ — 500 w różnych wysokościach koła turb. przy równej średnicy.

Turbiny te zastosowane być mogą dla każdego spadku, jednak ilość wody na 1 sekundę nie może mniej wynosić jak 70 litrów.

Istnieje ogromna liczba tychże turbin starszej konstrukcyi, które są naśladownictwem turbiny systemu Haag, przed którymi się ostrzega.

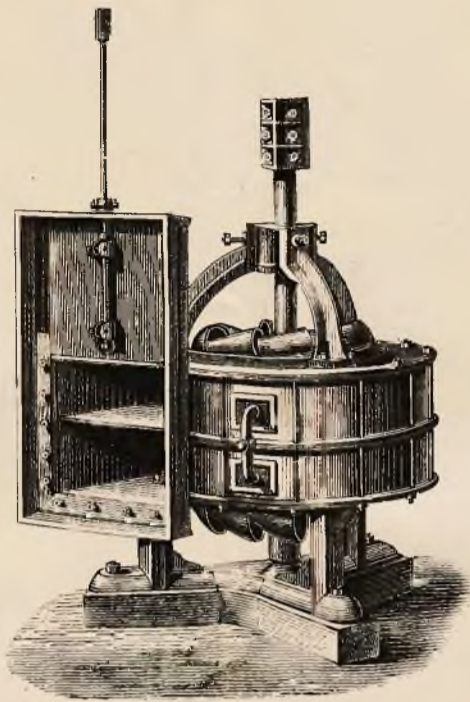

Fig. 4.

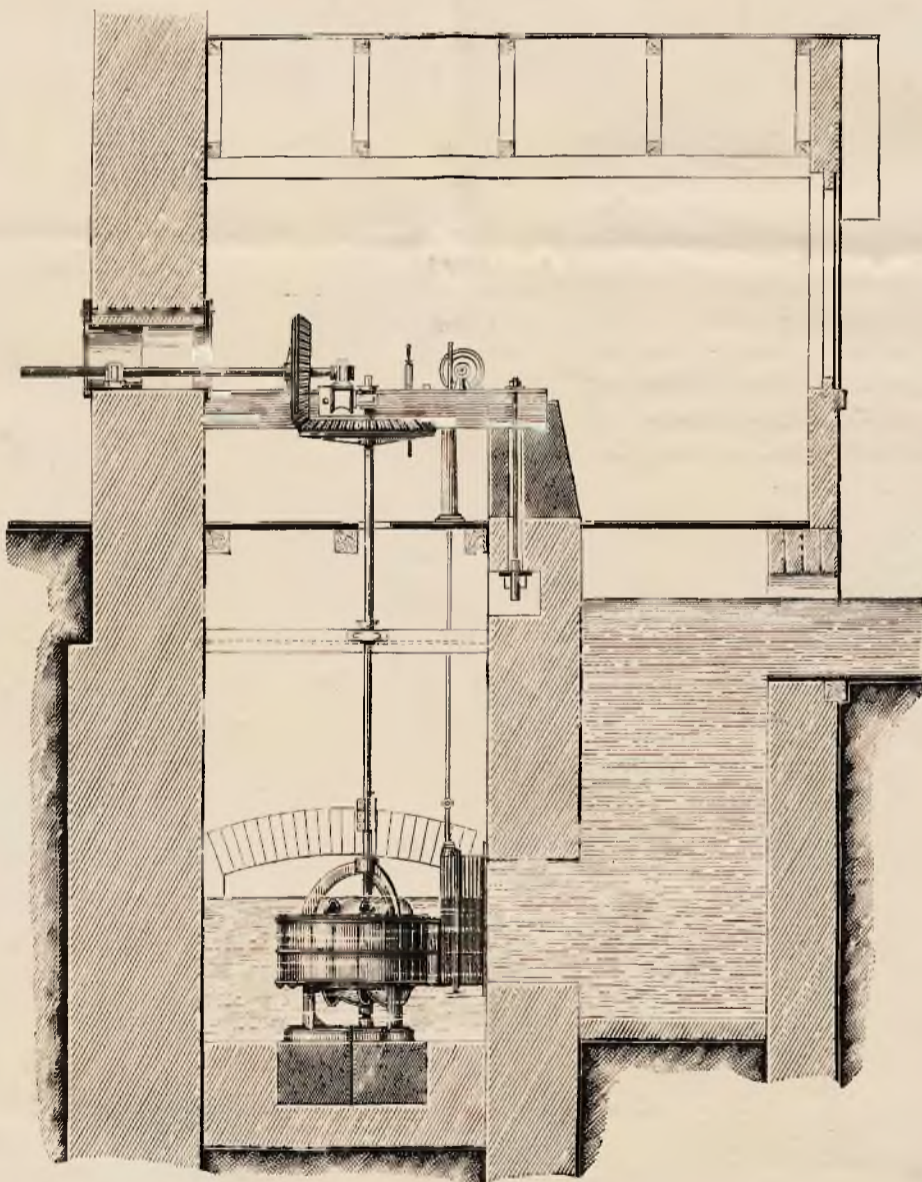

Fig. 5.

Turbina pracuje całkiem jak rysunek wskazuje (fig. 5) pod wodą, wskutek czego nawet uderzenie wody dopływającej do kanału, żadnego szkodliwego wpływu na turbinę nie wywiera. Na fundament wystarczają belki na krzyż złożone, które przymocowane są na pilotach. Turbina nadaje się bardzo dobrze dla zmiennej ilości wody, gdyż górna połowa turbiny może być w danym razie wyłączoną, co u-

możebnia zupełnie zużycie istniejącej siły, pomimo że ilość wody zniżyła się o 50% pierwotnej ilości.

ROZMAITOŚCI.

— Ciekawa rozprawa toczyła się tymi dniami w Wiedniu przed sądem przysięgłych. Na ławie oskarżonych zasiada p. Otto Kamil Israel; oskarżyciel prywatny i strona interesowana firma: Mensik i Theiner.

Jak czytelnikom naszym z pierwszego numeru pisma naszego wiadomo, objęła firma „Bracia Israel“ w Wiedniu wyłączne zastępstwo dla sprzedaży kamieni z kwarcu krystalicznego patent Hellera opisując w gazecie „Müllerstube“ zalety tychże kamieni. W tym wrywa się firma Mensik i Theiner jak „Deus ex machina“ z doniesieniem publicznem, iż rzeczony kamienie fabrykuje już od niepamiętnych czasów. Napadając na firmę „Bracia Israel“, iż pomysł jej po prostu skradka. Na takie doniesienie jedyny szef firmy „Bracia Israel“ p. Otto Kamil Israel nie mógł obojętnem spoglądać okiem i za rzut kamieniem z kwarcu nie krystalicznego rzucił na firmę Mensik i Theiner kamieniem z kwarcu krystalicznego, ogłaszając również w gazetach, iż pomysł fabrykacji rzeczonych kamieni patentowany chyba w mógownicy Panów Mensik i Theiner, gdyż w biurze patentów nie można było znaleźć przywileju uzyskanego przez firmę M. i Th. Na takie dictum acerbum wniosła firma M. i Th. skargę o obrazę honoru, treści: *Sprawa o obrazę patentowanej mógownicy zapelnionej pomysłami o nie istniejącym przywileju na kamienie z kwarcu krystalicznego.*

Daremnie szukaliśmy w kodeksie karnym paragrafu potępiającego za czyn karygodny z tego tytułu i zdaje się, iż go już chyba nie znajdziemy, skoro go taka powaga jak c. k. Sąd wiedeński uwalniająca p. Ottona Israela, nie znalazła. Sąd przysięgłych uwołał bowiem pana Israela jednogłośnie, a firma M. Th. skazaną została na ponoszenie kosztów, za któreby sobie wiele dobrych patentów kupić mogła.

— Dochody poszczególnych kolei galicyjskich i w ubiegłym miesiącu dość pokaźną wskazują zniżkę, a odnosi się to tem bardziej do kolei Karola Ludwika. Transporta zbożowe, które wprzódy kolei Karola Ludwika przed rozpoczęciem żniwa przyjmowała wzdłuż dolin podkarpackich z Galicyi wschodniej i stąd wyrosłego znacznego materiału frachtowego przy pałły teraz w udziale kolejom państwowym i kolei Czerniowiecko-Lwowskiej. Zboże, które szło koleją Czerniowiecką tranzyto do Galicyi obecnie również z pominięciem kolei Karola Ludwika przechodzi na koleje państwowe, a to w ilości mniej więcej 10,000 metrycznych cetnarów tygodniowo, natomiast ożywiły się na linii kolei Karola Ludwika transporta drzewa opałowego, szczególnie zaś drzewa przeznaczonego do Lwowa. Frekwencya pasażerów w bieżącym roku jest trochę słabszą jak w roku ubiegłym. Dochody kolei państwowych powoli ale stale się powiększają a to przez rozwinięcie się ruchu lokalnego i świeżo nadchodzącego materiału frachtowego z Rosyi via Husiatyn w ilości tygodniowej mniej więcej 15,000 cetnarów metrycznych. Również ożywia się ruch transportów drzewa budowlanego i opałowego. Frekwencya osobowa jest także w stadium ciągłego rozwinięcia się. Kolej zaś Czerniowiecko-Lwowska ma ciągle znaczne dochody a to z powodu rozwijającego się ruchu na kolejach lokalnych, które tygodniowo 30,000 cetnarów metrycznych materiału frachtowego w drzewie i zbożu

AJENCYA

WSCHODNIO-PRUSKIEJ
kolei Południowej.

GOLDLUST i S^{KA}.

BIÓRO SPEDYCYJNE

rosyjskiej południowo-zachodniej kolei,

AJENCYA SPEDYCYJNA

c. k. uprzywilej. gal. kolei
Karola Ludwika
JAROSŁAW-SOKAL.

zarazem

➔ AJENCYA HANDLOWA dla SOSNOWIC i GRANICY. ➔

➔ INTERES KOMISOWY i SPEDYCYJNY ➔

w Podwoleczyskach, Wołoczyskach, Brodach, Radziwiłowie, Sokalu, Krakowie, Wiedniu, Sosnowcu, Katowicach, Granicy i Szczakowy.

➔ Przesyłki zbiorowe do Rosji i napowrót. ➔

Obejmują spedycje w różnych kierunkach — ułatwiają import i eksport za granicą.

THE GRESHAM LIFE ASSURANCE SOCIETY.

TOWARZYSTWO UBEZPIECZEŃ NA ŻYCIE W LONDYNIE.

Dyrekcya dla Austrii: Wiedeń Giselstrasse 1.

Główna ajencya dla Galicyi zachodniej:

D. Kohn, Kraków ul. Floryańska 30.

ubezpiecza na dożycie i przeżycie (t. j. płaci przy osiągnięciu oznaczonego wieku) po najprzystępniejszych warunkach.

WORKI DŻUTOWE

WE WSZELKICH GATUNKACH

dostarcza

po cenach fabrycznych

PIERWSZA AUSTRYACKA

PRZĘDZALNIA i TKALNIA DŻUTY.

Adres:

Erste österreichische Jute Spinnerei & Weberei.

Głównie biuro: Wien I. Maria Theresienstrasse Nr. 22.

Fabryka filialna w Nowym Peszcie.

GANZ i S^{KA}.

Odlewnia żelaza i akcyjne Towarzystwo fabryczne dla budowy machin
W BUDAPESZCIE i RACIBORZU.

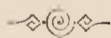
A.

MASZYNY i WYROBY

budowlane,

urządzenia kolejowe,

młynarskie i fabryczne.

B.

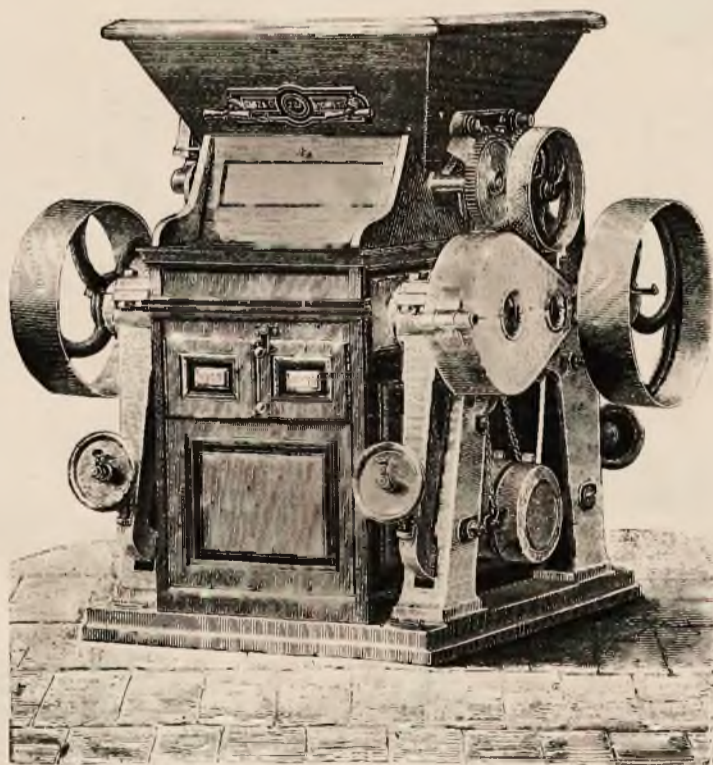
ARTYKUŁY SPECYALNE:

KOŁA

z zahartowanej stali lanej,

naczynia przelomowe,

walce i t. p.

Walec karbowane do żubrowania,
(Schrotwalzer stühle).

PATENTOWANE

SKŁADKI WALCOWE

do żubrowania zboża,

rozcierania kaszek

i do wymielania

z zahartowanej stali lanej dla wy-

sokiego i zwykłego młynarstwa.

Dotychczas dostarczyliśmy 13.500 sztuk.

WALCOWE SKŁADKI

do mielenia cementu

tudzież

wszelkich twardych kruszców i rudy.

ŚLIZY i UPUSTY

patentowane.

Dynametry rotacyjne, kuplungi i regulatory.

TURBINY

zastosowane do każdego rodzaju
przycieku i spadku wody.

➔ Oświetlenie elektryczne. ➔ ➔ Wagony kolejowe. ➔

LEOPOLD EPSTEIN.**SKŁAD MASZYN I KAMIENI MŁYŃSKICH**

w Krakowie, ul. Grodzka 59,

przyjmuje walce hartusowe, stalowe i porcelanowe do ostrzenia i karbowania na maszynie umyślnie dla tego do Krakowa sprowadzonej po cenach równych jak firma Ganza i Ski w Budapeszcie.

PP. Młynarze zaoszczędzają sobie w skutek tego bardzo znaczne koszty transportu, zyskując równocześnie wiele na czasie.

BERNARD REINER

Kraków, ul. Grodzka Nr. 59

REPREZENTACYA FABRYKI

wapna hydraulicznego, kamieniołomów,

tudzież wapna skalistego

CZESŁAWA hr LASOŃKIEGO

w Dębniakach

utrzymuje zawsze na składzie

cement Perlmoos, opolski gips, i wszelkie materyały budowlane po cenach fabrycznych.

Polecając wyżej pomienione przedmioty Szanownej P. T. Publiczności jakoteż i łaskawym odbiorcom

zostaje z wysokim szacunkiem

Bernard Reiner.

Ryc. 1.

LEOPOLD EPSTEIN

Reprezentant wiedeńskiej fabryki machin młynarskich Braci Izrael

w Krakowie, ulica Grodzka L. 59.

Ryc. 2.

Poleca następujące przedmioty:

Kamienie młyńskie:

Kamienie francuskie własnego wyrobu (Ryc. 1 i 2).
Kamienie z własnego kamieniołomu w Hoffnung.
Kamienie z Perg, Wallsee i Szląskie.
Kamienie do wyrobu krup.
Kamienie do ostrzenia.

Przybory młynarskie:

Gazy jedwabne do mąki i do kaszek fabryki Dufour & Comp.
Renskie siatki druciane, żelazne i mosiężne.
Blachy tarłowe żelazne i stalowe.
Blachy, dziurkowane okrągłe i podłużne.
Pasy maszynowe belgijskie i francuskie.
Pasy konopne do elewatorów.
Kubki blaszane z blachy żelaznej-pobielanej i cynkowej.
Srubki do kubków z kluczem. Naciągacze do pasów parcianych.
Srubki do pasów skórzanych, łączniki do pasów.
Ruska skóra najlepsza na pasy.
Rzemyki do szycia.
Narzędzia do ostrzenia kamieni z angielskiej stali.
Taczki do worków, kubły do mąki, Winety do worków, Zapniki, Oliwiarki. Samodzielne smarowacze, Plomby, Kleszcze do plomb, Libelki, Nieprzemakalne pokrowce.
Angielskie piły cyrkularne i Piły traczne.

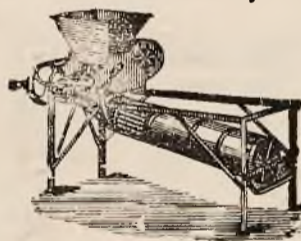
Towary gumowe do celów technicznych.

Ryc. 3.

Ryc. 4.

Ryc. 5.

Części żelazne do popędu młyńskiego:

Papryce balansowe z pierścieniem lub bez pierśc.
Patent: Puśzki do kamieni, Aparata do wlotu zboża, Żurawie, Panwie regulacyjne, Wrzeciona, Transmisye, Koła i t. d.

Machiny młyńskie:

Walce porcelanowe „Victoria“ Weggmana.
Składki walcowe porcelan., Ganza i Ski. w Peszcie.

Machiny do czyszczenia zboża:

Wciągacz z sitem i bez tegoż (Aspirateur) (Ryc. 6).
Amerykańskie Tarary własnego wyrobu.
Cylindry Trieury Systemu Mayera dla młynów i gospodarstwa (Rycina 4 i 5).
Machina do oddzielania kurzu Systemu Brogle.
Machiny łuskacze Systemu Henkla.
Machiny do czyszczenia zboża „Eureka“.

Machiny do czyszczenia zboża Puhlmana.

Machiny do czyszczenia zboża amerykańskie szcietkowe
wszystko własnego wyrobu.

Machiny do czyszczenia kaszek i siania mąki:

Uniwersalna machina wciągająca, do czyszczenia wszelkich gatunków kaszek. Patent Karesch (Rycina 7).

Machina wciągająca do kaszek, Systemu Henkla do średnich i drobnych kaszek.

Machina wciągająca, System Bauera li tylko do dunstów (Ryc.3).

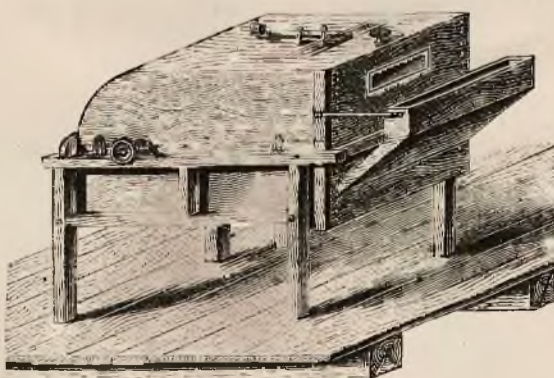
Machina wciągająca, Syst. Haggemachera.
Zychtery patent Nagel & Kaemp.

Budowa wszystkich drewnianych robót do urządzeń młyńskich.

Zakład do urządzeń krup.

BIURO TECHNICZNE

do wykonywania planów i kosztorysów
do budowy nowych i przerobień.

Ryc. 6.

Ryc. 7.

**Zdolni nadmłynarze,
czeladnicy i pomocnicy
młynarscy**

znajdą odpowiednie umieszczenie w kraju lub za granicą za pośrednictwem Administracji „Gazety Młynarskiej“ w Krakowie, lub p. **Franciszka Schmelcera**, w Warszawie, Twarda Nr. 6, bez żadnego honorarium.

Uprasza się W-nych PP. właścicieli młynów, potrzebujących personelu dla tychże, o zgłoszenie się pod adr.: Adm. „Gazety Młyn.“ w Krakowie, Grodzka 59.

Młyn amerykański

sztuczny

w Szczakowie w dobrym stanie, o dwóch złożeniach, 16 morgów ornego gruntu, 4 morgi łąk, 2 1/2 morgi lasu sosnowego i olszowego, tuż przy młynie położonych, 1 kilometr od kolei, jest do **sprzedania** lub **wydzierżawienia**. Cena ogólna złr. 9000.

Wiadomość w Adm. „Gazety Młyn.“

Majątek ziemski

DZIEWIECIE

w królestwie polskiem

z folwarkiem Zagórze 28 włók, 3 wiorsty od Działoszyce, stacya kolejowa Jędrzejów jest do **sprzedania** pod nader korzystnymi warunkami.

Bliższej wiadomości udzieli Administracya „Gazety Młynarskiej“.

Administrator młyna,

który przez lat dwadzieścia pełnił ten obowiązek ku najlepszemu zadowoleniu w jednym z największych młynów galic., poszukuje odpowiedniej posady od 1-go sierpnia b. r.

Laskawe oferty przyjmuje Adm. „Gazety Młyn.“ w Krakowie.

MASZYNA parowa 50—60 konna, mało używana, tudzież 2 **kotły parowe**, bardzo mało używane są do **sprzedania** po cenie nader przystępnej. — Bliższych informacji udziela Adm. „Gazety Młyn.“ w Krakowie.

Nadmłynarz

mogący się wykazać chlubnymi świadectwami, w szczególności obznajomiony bardzo dobrze z fabrykacyą krup — poszukuje umieszczenia w takiej fabryce lub młynie żytnim.

Bliższej wiadomości udziela Administracya „Gazety Młynarskiej“.

**Nowy młyn amerykański,
sztuczny,**

położony w okolicy nie mającej żadnej konkurencyi, urządzone wedle najnowszego systemu, o sile wodnej 20^{ty} koni jest zaraz

**do sprzedania
lub wydzierżawienia**

pod bardzo korzystnymi warunkami. Chęć kupna lub dzierżawy mający — zechcą się zgłosić do Administracyi „Gazety Młynarskiej“ w Krakowie, pod lit. K. F., która wszelkich informacji udzieli.

**Nowo założony Zakład
wytrobów kamieniarskich
ADOLFA HOCHSTIMA**

w Krakowie

otworzył

przy ulicy Floryańskiej, L. 38.

sklep **gotowych robót kamieniarskich i rzeźbiarskich**, utrzymując tamże wielki zapas gotowych pomników z marmuru, granitu krajowego i szwedzkiego, syenitu i piaskowca, **kominków** marmurowych ozdobnych i pojedynczych, **kolumn** salonowych, **figur** gipsowych, kamiennych i terrakotowych na pomniki do kościołów, ogrodów i salonów, **umywalni**, **płyt** marmurowych białych kararyjskich i różnobarwnych do mebli, kas, kościołów i t. p.

Przyciski, **popielniczki** i rozmaite **drobiazgi galanteryjne** po cenach fabrycznych w formach artystycznie wykończonych.

Posadzki marmurowe, mozaikowe i cementowe, krzyże żelazne, ogrodzenia i latarnie grobowe.

Przyjmuję zamówienia na wszelkie **roboty kamien. budowlane** z piaskowca, wapienia lub granitu i **ozdób architektonicznych** z masy ogniotrwałej. — **Groby rodzinne** wykonywam podług własnych lub dostarczonych sobie projektów.

➡ **Meblarzom** i **fabrykom** przy większych zamówieniach udzielam odpowiedni rabat.

Ceny konkurencyjne nader przystępne.

Sześć 3 piętrowych prawie nowych maszyn do czyszczenia grysików (Sztosmaszyny) kompletnie ustawione są do nabycia po cenie złr. 25 za sztukę. Bliższej informacji udziela Administr. „Gazety Młyn.“ w Krakowie.

Zdolny nadmłynarz

(Obermüller)

znajdzie pomieszczenie w młynie amerykańskim wodnym.

Oferty z odpisaniami świadectw przyjmuje Adm. „Gazety Młyn.“ w Krakowie.

Poszukuje się

griespuera.

Wiadomość w Adm. „Gaz. Młyn.“

Nadmłynarz,

który pracował w największych młynach parowych, mogący się wykazać chlubnymi świadectwami, poszukuje umieszczenia.

Bliższej wiadomości udziela Administr. „Gazety Młynar.“

FRANCISZEK SCHMELCER

w Warszawie, przy ul. Twardej Nr. 6,

Reprezentant firmy „Bracia Izrael“ w Wiedniu

utrzymuje na składzie

kamienie francuskie, saskie i czeskie.

Wszelkie maszyny do czyszczenia zboża, kaszek i dunstów.

Przybory młynarskie j. t.: **pasy, parcianki, gaze jedwabne, i wełniane, śruby do pasów, zapniki, oliwiarki itd.**

Poleca również **walce do żubrowania i wymielania** najlepszych i najnowszych systemów

➡ **po cenach fabrycznych.** ➡

Mam zaszczyt donieść niniejszem P. T. Odbiorcom, iż główną reprezentacyą dla Galicyi i Bukowiny dla sprzedaży naszych fabrykatów, a w szczególności

walców śrutowych do żubrowania zboża (Schrotwalzenstühle) i aufflezunkowych (do wymielania)

oddaliśmy

Panu LEOPOLDOWI EPSTEINOWI

w Krakowie, przy ulicy Grodzkiej L. 59,

jako kierownikowi FILII fabryki wiedeńskiej maszyn i kamieni młynarskich „BRACI IZRAEL“.

Pan Leopold Epstein posiada zatem wyłączny przywilej dla sprzedaży naszych fabrykatów, tudzież skład komisowy walców, a wszelkie zamówienia obowiązany jest dostarczać po cenach fabrycznych.

Budapeszt w maju 1886.

Sanz i Ska.